



IDRÆTSFORENINGERNES RAMMER OG VILKÅR 2017

Michael Fester

2017

**BEVÆGER
DANMARK**

Titel

Idrætsforeningernes rammer og vilkår 2017

Hovedforfatter

Michael Fester

Øvrige bidragere til rapporten

Mie Dupont Bruun

Udgave

1. Udgave, Brøndby, oktober 2017

Udgiver

Danmarks Idrætsforbund

Brøndby Stadion 20, 2605 Brøndby

T: 43 26 26 26

E: analyse@dif.dk

W: www.dif.dk/analyse

Gengivelse af denne rapport er tilladt med tydelig kildehenvisning.

INDHOLDSFORTEGNELSE

INDLEDNING	5
ØKONOMISKE PARAMETRE.....	7
Kommunens tilskudsordninger.....	7
Den økonomiske prioritering af idræt i kommunen.....	9
Foreningernes økonomiske forhold	10
Kommunernes udgifter til drift af fritidsområdet pr. indbygger	11
Kommunernes udgifter til idrætsanlæg pr. indbygger	13
Udvikling i andelen af driftsudgifter til fritidsområdet.....	14
Udvikling i andelen af anlægsudgifter til idrætsanlæg	15
Delkonklusion – De økonomiske parametre	16
IDRÆTSFACILITETER	17
Adgangen til idrætsfaciliteter	17
Idrætsfaciliteternes kvalitet	18
Dækning af foreningernes facilitetsbehov	19
Kommunernes facilitetspolitik	20
Delkonklusion om idrætsfaciliteter.....	21
FRIVILLIGHED	22
Kommunernes anerkendelse af frivillighed	23
Antal indbyggere pr. frivillige.....	24
Antal medlemmer pr. frivillig.....	25
Delkonklusion om frivillighed	26
IDRÆTSPOLITIK.....	27
Foreningslivets trivsel.....	28
Foreningernes vurdering af kommunens idrætspolitik	29
Tilfredshed med den kommunale service og samarbejde.....	30
Foreningsdeltagelse som andel af indbyggere	31
Foreningstallets udvikling i perioden 2013-2016	32
Udvikling i medlemstallet i perioden 2013-2016.....	33
Delkonklusion på de idrætspolitiske parametre	35
KONKLUSION	36
METODE	38
Spørgeskemaundersøgelsen.....	38
Økonomiske parametre.....	38
Nettoudgifter til drift af fritidsområdet og til idrætsanlæg pr. indbygger	39
Gennemsnitlig andel af nettodriftsudgifter til fritidsområdet og nettoanlægsudgifter til idrætsanlæg.....	39
Gennemsnitlig andel af nettodriftsudgifter til fritidsområdet.....	40
Gennemsnitlig andel af nettoanlægsudgifter til idrætsanlæg	40

Frivillighedsundersøgelse.....	41
I både denne undersøgelse, såvel som undersøgelsen i 2013, er en stor undersøgelse omkring frivilligheden i idrætsforeningerne blevet benyttet. Denne er udarbejdet af Syddansk Universitet. Undersøgelsen der blev brugt i 2013-undersøgelsen stammede fra 2010, mens undersøgelsen der er brugt i denne rapport kommer fra 2016.....	41
Idrætspolitiske beregninger	41
Idrætsdeltagelse som andel af indbyggere.....	41
Foreningstallets udvikling i perioden 2013-2016	41
Medlemstal udviklingen i perioden 2013-2016.....	41
Vækst i medlemstal for børn t.o.m. 18 år og for voksne over 18 år	42

INDLEDNING

I 2013 gennemførte Danmarks Idrætsforbund den hidtil mest omfattende komparative analyse af idrætsforeningernes rammer og vilkår i landets kommuner. Undersøgelsen blev brugt til at få sat foreningsidrætten på dagsordenen op til kommunalvalget, hvor formålet med undersøgelsen var at give foreninger, idrætsråd, politikere og borgere flere værktøjer til at deltage aktivt i debatten.

Fire år er gået sidenhen og undersøgelsen gentages nu, for at lave en ny status på idrætsforeningernes rammer og vilkår, og igen hjælpe med at sætte foreningsidrætten på dagsordenen op til kommunalvalget 21. november 2017. Denne rapport vil således have to overordnede formål. Det første er at gentage den komparative analyse, hvori 93¹ af landets kommuner sammenlignes på en række parametre, mens det andet er at se på udviklingen indenfor hver af disse parametre.

Rapporten viser, at mange kommuner har taget store spring frem i de seneste fire år, andre kommuner har fastholdt deres flotte placering, mens andre kommuner ikke har taget de samme skridt frem. Rapporten giver ikke forklaringer eller analyser på de enkelte kommuner, da dette arbejde skal ske lokalt i dialog med relevante interessenter, herunder især foreningerne og de lokale politikere. Rapporten beskriver i stedet hvert enkelt parameter og forklarer, hvad der ligger bag den overordnede rangering inden for disse, men uden forklaringer på hvorfor en given kommune er højt eller lavt placeret. Derudover nævnes top ti for hvert enkelt parameter.

Rapporten er bygget op omkring fire overordnede temaer, som på forskellig vis influerer på idrætsforeningernes hverdag.

De fire temaer er:

- Økonomi
- Faciliteter
- Frivillighed
- Idrætspolitik.

Hvert af disse temaer spiller på hver sin måde afgørende rolle i idrætsforeningernes hverdag, og de influeres på forskellig vis, af de beslutninger der træffes af de lokale politikere. I alt kigger rapporten på 21 forskellige forhold, hvoraf de 11 er såkaldte subjektive parametre, som er baseret på en stor spørgeskemaundersøgelse blandt alle landets idrætsforeninger. De resterende 10 parametre er hentet fra eksterne datakilder såsom Danmarks Statistik, en undersøgelse fra Syddansk Universitet og den officielle medlemsregistrering. For en uddybende metodeforklaring og –diskussion henvises til metodeafsnittet bagerst i rapporten.

Hvert af disse 21 parametre resulterer i en rangering, hvor den kommune som klarer sig bedst på det givne parameter får rangeringen '1', mens den kommune der klarer sig relativt set dårligst får rangeringen '93'. Hvis værdien i den enkelte parameter er helt ens, modtager kommunerne den samme rangering, hvilket forklarer, at der flere steder er kommuner, som deler en given rangering. Når der kigges på udviklingen er der tale om udviklingen i rangering og ikke udviklingen i værdien bag rangeringen. I praksis betyder det, at en kommune godt kan have udviklet sig positivt på et område siden seneste undersøgelse, men stadig opnå en dårligere placering, hvis de andre kommuner har klarer sig endnu bedre siden seneste undersøgelse. Placeringen repræsenterer dermed en relativ udvikling i forhold til de andre kommuner, hvor udviklingen indikerer, hvor der er sket de største fremskridt.

¹ De fem ø-kommuner – Fanø, Læsø, Samsø, Langeland og Ærø er af metodiske årsager udeladt fra undersøgelsen.

Under hver tabel med subjektive parametre fremgår de eller det spørgsmål, som er benyttet til at lave rangeringen, samt hvilken skala der er brugt. Også her er '1' altid bedst.

Afslutningsvis samles disse rangeringer til både en samlet score for hver af de fire temaer, men ligeledes til én samlet score, som angiver hvilken kommune, der på tværs af alle disse parametre giver idrætsforeningerne de bedste rammer og vilkår. Som rapporten vil vise, er der stor forskel på, hvilke kommuner der klarer sig godt på forskellige parametre, og de fleste kommuner vil finde et eller flere forhold, hvor de klarer sig godt og et eller flere områder, hvor de klarer sig mindre godt. Der er kun ganske få kommuner, som klarer sig godt på de fleste parametre, ligesom der også kun er ganske få kommuner, som klarer sig mindre godt på de fleste parametre.

Rapporten her afrapporterer kun top 10 på hvert enkelt parameter, men der er oprettet en hjemmeside, hvor man kan gå langt mere i dybden med de enkelte resultater, og hvor man har mulighed for at sammenligne en given kommune med andre kommuner. Denne kan findes på www.dif.dk/kommuneundersogelse. På hjemmesiden er det også muligt at få en række gode råd og tips til, hvordan man som forening og politiker kan hjælpe foreningslivet med at få de mest optimale vilkår. Hvis man ønsker at se placeringen for samtlige kommuner på samtlige parametre, kan disse ligeledes findes der. Det er også der muligt at finde en større bilagsoversigt, der viser værdien og rangeringen på samtlige parametre.

ØKONOMISKE PARAMETRE

Det første tema omhandler de økonomiske parametre som påvirker idrætsforeningerne. Mange idrætsforeninger er afhængige af den økonomiske støtte fra kommunerne, for at kunne fungere. Hvad enten det sker direkte via tilskud til børn og unge, eller om det sker indirekte via støtte til drift og anlæg af idrætsfaciliteter, spiller kommunens økonomiske prioriteringer en stor rolle i idrætsforeningernes hverdag.

Dette afsnit sætter fokus på netop disse forhold.

Dette tema rummer i alt syv parametre, hvoraf tre er subjektive og kommer fra spørgeskemaundersøgelsen, mens fire er hentet fra kommunernes egne regnskaber via Danmarks Statistik.

Kommunens tilskudsordninger

Folkeoplysningsloven kræver, at der skal gives støtte til aktiviteter for børn og unge, og at der skal stilles faciliteter til rådighed (enten gratis eller ved at give tilskud til foreningernes egne og lejede faciliteter) til foreningernes aktiviteter. Folkeoplysningsloven er dog ikke centralt styret, hvorfor der er store forskelle på hvordan de enkelte kommuner forvalter loven, både i forhold til støttekriterier og beløbsstørrelser.

I denne undersøgelse er der spurgt ind til foreningernes tilfredshed med de kommunale tilskudsmuligheder på idrætsområdet. Der er således tale om en subjektiv vurdering, som ikke nødvendigvis afspejler de faktiske beløbsstørrelser, men derimod foreningernes oplevelse af tilskudsmulighederne. De ti kommuner, hvori foreninger angiver, den største tilfredshed med tilskudsordningerne kan aflæses i tabellen herunder.

Tabel 1 – Tilfredshed med tilskudsordninger

	Kommunenavn	Værdi	Udvikling
1	Faxe	1,78	4
2	Nyborg	1,87	4
3	Brøndby	1,93	11
4	Skive	1,94	8
5	Ishøj	2,00	-3
5	Vallensbæk	2,00	55
7	Herlev	2,08	1
8	Ballerup	2,11	25
9	Kalundborg	2,13	47
10	Gladsaxe	2,17	21
	Landsgennemsnit	2,76	

Sp. Hvordan oplever foreningen de kommunale tilskudsmuligheder på idrætsområdet? Skala fra 1-5

Tabellen viser, at foreningerne i Faxe Kommune finder de kommunale tilskudsmuligheder mest tilfredsstillende. Ved undersøgelsen i 2013, var foreningerne i Faxe ligeledes tilfredse med dette, da Faxe Kommune lå nr. 5. Faxe Kommune efterfølges af Nyborg og Brøndby Kommuner, som også begge havde gode placeringer ved den seneste undersøgelse.

Det er værd at fremhæve, at Vallensbæk Kommune som højdespringer på dette parameter. Vallensbæk Kommune er gået fra en placering som nr. 60 til en placering som nr. 5. Noget kunne derfor tyde på, at foreningerne i Vallensbæk Kommune har en oplevelse af, at der er sket betydelige forbedringer på dette område siden seneste kommunalvalg.

Landsgennemsnittet på dette parameter er på 2,76, hvilket er en smule bedre end 3, som er midterværdien for disse spørgsmål. Samlet set er der derfor tale om, at foreningerne hverken er tilfredse eller utilfredse med tilskudsmulighederne på idrætsområdet. Der er dog også kommunerne som har værdier over 3, som dermed står i en situation, hvor foreningerne primært er utilfredse med området.

Den økonomiske prioritering af idræt i kommunen

Det følgende parameter kigger nærmere på foreningernes oplevelse af den økonomiske prioritering af idrætten i kommunen. I en tid hvor der ofte skal spares på kommunale budgetter, foregår der hele tiden en kamp imellem forskellige kommunale områder, om støttekronerne. Som tidligere beskrevet er mange foreninger dog dybt afhængige af den kommunale støtte, hvorfor det er vigtigt for foreningerne, at idrætten kontinuerligt prioriteres økonomisk højt i kommunen.

Der er ofte, på tværs af politiske tilhørsforhold, enighed om, at idrætten bidrager med en række positive lokale såvel som nationale effekter, men dette er tæt forbundet med en stærk økonomisk støtte fra kommunerne. Nedenstående parameter angiver, hvorvidt foreningerne oplever, at idræt er prioriteret økonomisk højt i foreningens kommune.

Tabel 2 – Økonomisk prioritering af idræt

	Kommunenavn	Værdi	Udvikling
1	Ishøj	1,82	0
2	Skive	1,86	2
3	Gentofte	2,00	-1
4	Nyborg	2,04	9
5	Brøndby	2,07	37
6	Faxe	2,13	11
7	Høje-Taastrup	2,25	16
8	Rødovre	2,43	28
9	Frederikssund	2,45	43
10	Lemvig	2,50	22
10	Herlev	2,50	-7
10	Vallensbæk	2,50	58
	Landsgennemsnit	3,09	

Sp: hvor enig eller uenig er foreningen i følgende udsagn: Idrætsområdet bliver prioriteret økonomisk højt i vores kommune. Skala 1-5.

Tabel 2 viser, at foreningerne i Ishøj Kommune oplever, at idræt bliver prioriteret økonomisk højt i kommunen. Dette var også tilfældet ved den seneste undersøgelse, hvor Ishøj Kommune også indtog en 1. plads på dette parameter. Derudover er Skive og Gentofte Kommuner også i top tre, hvor de også havde høje placeringer som hhv. nr. 4 og 2. ved seneste undersøgelse. Det skal dog bemærkes, at der også er sket store spring frem hos flere kommuner, hvor Vallensbæk Kommune igen kan nævnes, da de er gået fra en placering som nr. 58 til nr. 10 på dette parameter, hvilket også er den største udvikling på dette parameter.

Det skal her bemærkes, at landsgennemsnittet er på 3,09, hvilket betyder, at foreninger på tværs af kommunerne, oplever, at de hverken er enige eller uenige i hvorvidt idrætsområdet prioriteres højt.

Det skal understreges, at dette parameter udelukkende baserer sig på foreningernes subjektive vurdering, af hvordan idrætsområdet prioriteres økonomisk i kommunen. Senere i rapporten kigges der nærmere på mere objektive parametre omkring disse forhold.

Foreningernes økonomiske forhold

Et afgørende forhold for idrætsforeningerne, er at foreningen økonomisk kan hænge sammen og sågar har en velfungerende økonomi. Hvis økonomien fungerer, har foreningen bedre mulighed for at fokusere på at udbyde og udvikle de idrætsaktiviteter, som foreningen brænder for. En idrætsforening har – meget forsimplet – typisk tre overordnede muligheder for indtægter, hvoraf kommunal støtte og tilskud ofte udgør en af de største poster. Derudover kan foreningerne have indtægter fra medlemskontingenter og sponsorer i varierende grad.

Det er vigtigt, at understrege at det ikke er en kommunal opgave at sikre foreningernes økonomi, da opgaven falder tilbage på foreningen selv. Det kommunen kan bidrage med på dette område er i forhold til de kommunale tilskud, hvorfor foreningernes generelle finansielle tilstand også kan bruges som indikation på hvordan de kommunale tilskudsmuligheder fungerer.

Nedenstående parameter benytter to forskellige spørgsmål til at give en samlet score, og er således udtryk for et gennemsnit af de to spørgsmål, omkring foreningens vurdering af hvorvidt de kan få økonomien til at hænge sammen og hvordan den finansielle situation i foreningen overordnet set er. Rangeringen kan aflæses i tabellen herunder.

Tabel 3 – Foreningernes økonomiske forhold

	Kommunenavn	Værdi	Udvikling
1	Assens	2,94	5
2	Gladsaxe	2,95	6
3	Brøndby	3,00	0
3	Rudersdal	3,00	29
3	Egedal	3,00	68
6	Odsherred	3,02	27
7	Mariagerfjord	3,02	74
8	Tårnby	3,03	10
9	Furesø	3,04	26
9	Solrød	3,04	83
	Landsgennemsnit	3,17	

Sp 1: Hvordan mener du, at udviklingen i arbejdsopgaver har været på følgende områder gennem de sidste fire år? – Få foreningens økonomi til at hænge sammen. Skala 1-5

Sp 2: Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn: Foreningens økonomi er dårlig. Skala 1-4

Tabellen viser, at det er foreningerne i Assens Kommune, som oplever, at de har lettest ved at få foreningens økonomi til at fungere. Assens Kommune var ved den seneste undersøgelse nr. 6 på dette parameter, og har således taget et mindre skridt frem. Det skal dog især bemærkes at foreningerne i Solrød Kommune er gået hele 83 pladser frem på dette parameter, og noget kunne derfor tyde på, at foreningerne i Solrød Kommune har oplevet, at det er blevet langt lettere for dem at få økonomien til at fungere. Dertil kan Egedal Kommune med et hop på 68 pladser frem også fremhæves.

Kommunernes udgifter til drift af fritidsområdet pr. indbygger

De ovenstående afsnit har haft sit afsæt i foreningernes subjektive vurdering, af deres aktuelle situation. De følgende afsnit, vil derimod fokusere på en række objektive parametre, hentet fra Danmarks Statistik. Hos Danmarks Statistik kan man aflæse de kommunale budgetter, hvorfra en række konti er blevet udvalgt². Budgetter er her delt op i hhv. drift og anlæg, som giver udtryk for to forskellige udgiftsposter. I dette parameter fokuseres der på nettoudgifterne til drift af fritidsområdet. Parameteret kigger på udgifterne fordelt på antallet af indbyggere.

Driftsudgifter giver et indtryk af hvor mange penge der reelt set bruges på idræt i kommunerne, selvom der dog vil være visse forbehold. Da der er tale om nettoudgifter, kan kommunerne som eksempelvis har en stor indtægt ved udlejning af faciliteter få en lav score. Årsagen til at nettoudgifter benyttes, er ud fra argumentet om, at disse indtægter i givet fald bør gå til endnu højere idrætsstøtte, og der derfor er tale om, hvor meget der reelt set går fra kommunens budget på idræt.

For at undgå, at rangeringen bliver udtryk for et enkelt år – med mulighed for store udsving – benyttes gennemsnittet for perioden 2013-2016. I nedenstående tabel kan rangeringen for dette parameter aflæses.

Tabel 4 – Driftsudgifter til fritidsområdet pr. indbygger

	Kommune	Værdi	Udvikling
1	Albertslund	1280,50 kr.	0
2	Herlev	1215,16 kr.	0
3	Furesø	1176,33 kr.	1
4	Tårnby	1136,96 kr.	1
5	Allerød	1031,47 kr.	3
6	Ishøj	1028,01 kr.	-3
7	Rødovre	1011,26 kr.	-1
8	Gentofte	985,55 kr.	5
9	Billund	968,66 kr.	10
10	Hvidovre	945,60 kr.	0
	Landsgennemsnit	634,65 kr.	

Tabellen viser, at der på dette parameter er sket forholdsvis små forskydninger i top 10. Otte ud af de ti kommuner i tabel 4, var således også i top 10 ved den seneste undersøgelse. Dette parameter toppes fortsat af Albertslund Kommune efterfulgt af Herlev Kommune.

Tabellen viser, at det fortsat er storkøbenhavnske kommuner, som er placeret højt på denne liste, hvilket understreges yderligere af, at Vallensbæk Kommune er den kommune med det største hop på dette parameter. Ved den seneste undersøgelse var Vallensbæk Kommune placeret som nr. 66, hvilket er blevet erstattet af en placering som nr. 27.

Udgiftsniveauet til drift af fritidsområdet afhænger selvsagt af, hvilke faciliteter kommunen har driftsansvaret for. De kommuner, der har høje driftsudgifter vil således typisk have en række faciliteter, der er forholdsvis dyre i drift. Man kan således argumentere for, at hvis man har en række dyre faciliteter – som har få indtægter – vil man være placeret

² Se mere i metode-afsnittet på s. 38 og frem.

12 Idrætsforeningernes rammer og vilkår 2017

Økonomiske parametre

højt på dette parameter, mens andre som har dyre faciliteter men med mange indtægter, vil være dårligt placeret på dette parameter, og således blive "straffet" for at have et velfungerende idrætsanlæg. Argumentet for nettoudgifter er således her særlig vigtigt, da man omvendt kan sige, at de øgede indtægter bør bruges på endnu bedre støtte til idrætten i kommunen.

Kommunernes udgifter til idrætsanlæg pr. indbygger

Ud fra samme argumentation som ovenstående parameter, er det også relevant at se nærmere på udgifterne til anlæg af faciliteter på idrætsområdet. For at undgå store årlige udsving, er der ligeledes her benyttet gennemsnittet for perioden 2013-2016, og værdien er opgjort pr. indbygger. Rangeringen kan aflæses i tabellen herunder.

Tabel 5 – Anlægsudgifter til idrætsanlæg pr. indbygger

	Kommune	Værdi	Udvikling
1	Gentofte	787,15 kr.	2
2	Høje-Taastrup	671,00 kr.	69
3	Lyngby-Taarbæk	665,79 kr.	37
4	Nyborg	612,78 kr.	21
5	Hørsholm	604,15 kr.	1
6	Allerød	586,42 kr.	-2
7	Skanderborg	573,56 kr.	77
8	Fredensborg	457,44 kr.	62
9	Jammerbugt	452,95 kr.	73
10	Greve	423,20 kr.	-1
	Landsgennemsnit	234,85 kr.	

Tabellen viser, at det Gentofte Kommune skiller sig ud som den kommune der bruger klart flest penge på idrætsanlæg. De er gået fra en placering som nr. 3 til en placering som nr. 1 med 787,15 kroner pr. indbygger. Eftersom udgifterne til at anlægge nye idrætsfaciliteter ofte er noget der vil variere fra år til år, vil der være en del udsving på denne top 10 i forhold til seneste undersøgelse. Når eksempelvis en ny hal eller et andet projekt er færdiggjort i en kommune, vil der ofte gå en række år før, der igen anlægges nye idrætsfaciliteter. Største spring på dette års liste er Skanderborg, som er gået hele 77 pladser frem.

Udvikling i andelen af driftsudgifter til fritidsområdet

De to ovenstående parametre, har kigget på de faktiske udgifter til hhv. drift og anlæg, men har ikke taget højde for, hvordan udviklingen på området har været. Man kan således forestille sig, at en kommune som fortsat ikke bruger ligeså mange penge som andre kommuner, alligevel er begyndt at bruge langt flere penge end tidligere.

Dette parameter kigger derfor på udviklingen, ved at benytte andelen af de samlede driftsudgifter, som fritidsområdet udgør. Derefter kigges der på den gennemsnitlige udvikling af denne andel. Andelen bruges fremfor beløbet, for at tage højde for hvorvidt det samlede kommunale budget på fritidsområdet er steget eller faldet, og dermed kan være en forklarende faktor for en stigning/fald. I praksis betyder det, at værdien viser, udviklingen i andelen af de samlede driftsudgifter, der går til idræt.

I nedenstående tabel kan den gennemsnitlige procentvise udvikling i andelen aflæses.

Tabel 6 – Udvikling i driftsudgitters andel af de samlede udgifter på idrætsområdet

	Kommune	Værdi (procent)	Udvikling
1	Sorø	19,30%	92
2	Vesthimmerlands	6,83%	83
3	Lyngby-Taarbæk	5,49%	72
4	Køge	5,22%	48
5	Aabenraa	5,07%	83
6	Skive	5,03%	54
7	Allerød	4,91%	47
8	Skanderborg	4,61%	-6
9	Solrød	4,00%	69
10	Ringsted	3,58%	63
	Landsgennemsnit	-0,16%	

Tabellen her viser et noget anderledes billede end ovenstående tabeller gjorde. Her ser vi netop, at en række kommuner, som har været lavt placeret vurderet på de udgifter i kroner, er begyndt at bruge langt mere på drift. Især Sorø Kommune, med en vækst på hele 19,3 pct., har øget driftsudgitternes andel af fritidsudgifterne. Det har således også gjort at Sorø Kommune er hoppet helt fra sidstepladsen frem til førstepladsen på dette parameter, ved at andelen af de samlede driftsudgifter der går til idræt er kraftigt steget.

Det skal dog også bemærkes, at Skanderborg Kommune, ligesom det var tilfældet i den seneste undersøgelse, er at finde i top 10, og der dermed fortsat har haft en vækst i andelen af driftsudgifter til idræt. De resterende kommuner i top 10, har alle taget store spring siden seneste undersøgelse.

Som udgangspunkt regnes det som værende positivt, hvis en kommune løbende tilfører flere penge til idrætsområdet. Dette parameter tager således et anderledes udgangspunkt end de tidligere. Hvis man kontinuerligt bruger relativt mange penge på idræt, men beløbet er konstant vil man således ikke få en høj score på dette parameter, men i stedet på de tidligere parametre.

Det skal derudover bemærkes, at landsgennemsnittet er negativt, hvorfor man kan sige at generelt set falder andelen af driftsudgifterne der går til fritidsområdet, hvilket også var tilfældet ved 2013-undersøgelsen.

Udvikling i andelen af anlægsudgifter til idrætsanlæg

På samme måde som ovenstående parameter, kigges der her på den gennemsnitlige procentvise udvikling i andelen af anlægsudgifter til idrætsanlæg.

Dette er ligeledes for at vurdere, hvorvidt kommunen kontinuerligt har et stabilt niveau, eller om der er sket en stor udvikling inden for de enkelte kommuner. Rangeringen kan aflæses i tabellen herunder.

Tabel 7 – Udvikling i anlægsudgifters andel af de samlede udgifter på idrætsområdet

	Kommune	Værdi	Udvikling
1	Aabenraa	18,03%	44
2	Høje-Taastrup	10,22%	54
3	Kalundborg	9,79%	26
4	Glostrup	9,50%	53
5	Struer	7,25%	38
6	Assens	6,65%	-2
7	Herning	6,13%	41
8	Tårnby	6,12%	27
9	Hvidovre	5,53%	72
10	Hørsholm	5,13%	-8
	Landsgennemsnit	0,40%	

Tabellen viser, at det er i Aabenraa Kommune, at den største stigning skal findes. Der er sket en stigning på hele 18,03 pct., hvilket også giver Aabenraa Kommune et spring på 44 pladser i forhold til seneste undersøgelse.

Det skal her også fremhæves at, dette er et parameter, hvor der typisk vil ske store spring som følge af enkelte større anlægsprojekter, men alligevel er der to kommuner, som har formået at blive i top 10, nemlig Assens og Hørsholm Kommune. Begge har fortsat den positive udvikling på dette område, som således også kunne spores i 2013-undersøgelsen.

Delkonklusion - De økonomiske parametre

I dette afsnit samles resultaterne af ovenstående gennemgang af de syv parametre, der samlet udgør den økonomiske del af undersøgelsen. Alle syv parametre har på forskellig vis stor indflydelse på måden hvorpå idrætsforeningerne i de enkelte kommuner fungerer, og især på foreningernes ramme vilkår.

Den samlede rangering er baseret en summering af kommunernes placering på de syv økonomiske parametre, og top ti kan aflæses i tabellen herunder.

Tabel 8 – Samlet score for de økonomiske parametre

	Kommune	Værdi	Udvikling
1	Brøndby	82	6
2	Gentofte	140	0
3	Skive	154	11
4	Ishøj	163	17
5	Gladsaxe	164	0
6	Høje-Taastrup	170	30
7	Herning	180	-3
8	Hvidovre	181	18
9	Herlev	185	-8
10	Tårnby	189	-7

Tabellen viser, at Brøndby Kommune samlet set klarer sig klart bedst af alle kommuner på de syv økonomiske parametre. Brøndby Kommune har flyttet sig seks placeringer op henover de seneste fire år. Det skal også bemærkes, at seks ud af de ti top placerede kommuner ligeledes var i top 10 ved undersøgelsen i 2013, så selvom der er sket udvikling flere steder, er billedet meget tæt på det samme. Høje Taastrup Kommune er dog værd at fremhæve, da de er gået fra en placering som nr. 36 frem til en placering som nr. 6 på de syv økonomiske parametre.

IDRÆTSFACILITETER

Kommunernes støtte til idrætsforeningerne er i ovenstående kapitel belyst igennem kommunens økonomiske prioriteringer og foreningernes vurdering af denne. Den langt største kommunale udgift forbundet med idræt er dog til etableringen og driften af idrætsfaciliteter.

I det følgende kapitel er fokus flyttet fra økonomien over til idrætsfaciliteter, hvor der kigges nærmere på foreningernes vurdering af kommunens idrætsfaciliteter, herunder adgangen, kvaliteten og hvorvidt de opfylder behovet hos foreningerne.

Alle fire parametre i dette kapitel er taget fra spørgeskemaundersøgelsen blandt idrætsforeningerne.

Adgangen til idrætsfaciliteter

For mange af landets idrætsforeninger er det helt afgørende, at foreningen har mulighed for at få adgang til de idrætsfaciliteter, foreningen har brug for.

Tabel 9 – Adgangen til faciliteter

	Kommune	Værdi
1	Faxe	2,22
2	Nyborg	2,25
3	Hedensted	2,38
4	Lemvig	2,38
5	Ishøj	2,40
6	Høje-Taastrup	2,40
7	Skive	2,43
8	Mariagerfjord	2,44
9	Guldborgsund	2,45
10	Assens	2,45
	Landsgennemsnit	2,80

Sp 1: Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn: Det er nemt at få adgang til de kommunale idrætsfaciliteter som foreningen ønsker at benytte? Skala 1-5.

Sp 2: Hvordan mener du, at udviklingen i arbejdsopgaver har været på følgende området gennem de sidste fire år? - Sikre foreningens adgang til kommunale faciliteter. Skala 1-5.

Tabellen viser, at det er blandt foreningerne i Faxe Kommune, at der er den største tilfredshed med adgangen til de faciliteter, som foreningen har brug for. Dette parameter var også at finde i 2013-undersøgelsen, men der er sket en ændring i metoden, hvorfor det ikke er muligt at sammenligne de to. Tabellen viser ligeledes, at der ikke er en særlig stor spredning på tværs af kommunerne, hvor landsgennemsnittet på 2,8 ikke er langt lavere end Faxe Kommunes værdi på 2,22. Det skal også her bemærkes, at midterværdien er 3, hvilket betyder, at idrætsforeningerne som et samlet hele er mere tilfredse end utilfredse med adgangen til idrætsfaciliteter. Det skal dog ikke tolkes som, om at der ikke findes udfordringer lokalt og i udvalgte idrætsgrene, men en yderligere analyse viser, at fordelingen på dette parameter i højere grad afhænger af idrætsgren end af kommunen. Udvalgte idrætsgrene som eksempelvis svømning oplever i langt højere grad udfordringer med adgangen til faciliteter end andre idrætsgrene. Det skal dog ikke tage noget fra Faxe Kommunes flotte placering, som, på trods af den ændrede metode, igen indtager 1. pladsen på dette parameter, hvilket ligeledes var tilfældet med det parameter, der målte på tilfredsheden med adgangen til faciliteter i 2013.

Idrætsfaciliteternes kvalitet

Hvor ovenstående parameter fokuserede på adgangen til faciliteter, vil dette parameter i stedet have fokus på, hvordan foreningerne oplever kvaliteten af de kommunale idrætsfaciliteter. I en verden med stigende konkurrence fra især kommercielle idrætsudbydere, er kvaliteten af idrætsfaciliteterne blevet endnu et forhold, som foreningerne er nødsaget til at tænke ind for at være et attraktivt tilbud for deres medlemmer.

Kvalitetsbegrebet kan dække over en række forskellige forhold, og det er således ikke nødvendigvis entydigt, hvad de enkelte foreninger peger på som høj kvalitet. Der er således tale om foreningens subjektive vurdering af, hvordan kvaliteten er af de kommunale idrætsfaciliteter. Kommunerne har en stor opgave, i at holde faciliteterne tidssvarende, såvel som i god stand.

Tabel 10 – Tilfredshed med idrætsfaciliteternes kvalitet

	Kommune	Værdi	Udvikling
1	Ishøj	1,86	5
2	Rebild	1,88	13
2	Mariagerfjord	1,88	2
4	Nyborg	1,96	9
4	Tønder	1,96	34
4	Skive	1,96	5
7	Høje-Taastrup	2,00	82
8	Brønderslev	2,04	-2
9	Favrskov	2,04	-4
10	Solrød	2,04	-7
	Landsgennemsnit	2,44	

Sp 1: Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn: De kommunale faciliteter som foreningen benytter, er i god stand. Skala 1-5.

Sp 2: Hvordan oplever foreningens kvaliteten af de kommunale idrætsfaciliteter, som foreningen benytter? Skala 1-5.

Tabellen viser, at det er foreningerne i Ishøj Kommune, som oplever den største tilfredshed med kvaliteten af idrætsfaciliteterne. Ishøj Kommune er steget fem placeringer fra seneste undersøgelse, hvor kommunen også havde en høj placering som nr. 6. Det er ligeledes værd at bemærke, at Høje-Taastrup Kommune har taget et meget stort spring, og er rykket hele 82 placeringer frem siden seneste undersøgelse, og indtager nu en 7. plads på dette parameter.

Samlet set viser dette parameter, at der er meget stor spredning blandt landets kommuner, og en række kommuner står overfor en stor opgave i de kommende år, med at holde idrætsfaciliteterne opdaterede og moderne. Parameteret viser, at en lang række kommunerne endnu ikke har løftet denne opgave tilfredsstillende for idrætsforeningerne.

Når det er sagt, viser parameteret dog også, at landsgennemsnittet er over middelværdien på 3, hvorfor der samlet set er større tilfredshed end utilfredshed landet over med idrætsfaciliteterne.

Dækning af foreningernes facilitetsbehov

Et nyt parameter i denne undersøgelse i forhold til 2013-undersøgelsen, er hvorvidt de kommunale idrætsfaciliteter dækker foreningernes behov. Argumentet for dette nye parameter er, at selvom kommunen har nye faciliteter af høj kvalitet, som det er forholdsvis let at få adgang til, hjælper det ikke nødvendigvis foreningerne, hvis det ikke er de faciliteter, som foreningen har behov for. Parameteren viser også, hvorvidt kommunen i sin facilitetspolitik sørger for at imødekomme foreningernes ønsker og behov. Såfremt foreningerne ikke oplever, at behovet er dækket, bør man som kommune overveje hvorvidt, man kan ændre på forholdene, således at foreningernes behov dækkes bedre.

De ti kommuner, hvor foreningerne oplever den bedste dækning af deres behov, kan aflæses i tabellen herunder.

Tabel 11 – Dækning af foreningernes facilitetsbehov

	Kommunenavn	Værdi
1	Lemvig	1,67
2	Skive	1,85
3	Faxe	1,86
4	Ishøj	2,00
5	Nyborg	2,02
6	Herning	2,03
7	Tønder	2,04
8	Mariagerfjord	2,13
9	Hjørring	2,22
10	Brønderslev	2,23
	Landsgennemsnit	2,56

Sp 1: Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn: Faciliteterne i kommunen er indrettet således, at de passer til forenings behov? Skala 1-4

Sp 2: Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn: Kommunen har nok idrætsfaciliteter til at imødekomme behovet? Skala 1-4.

Tabellen viser, at det er foreningerne i Lemvig Kommune, som oplever, at deres behov dækkes bedst, efterfulgt af Skive og Faxe Kommune, hvor foreningerne også i udpræget grad oplever, at behovet dækkes. Da dette er en samlet værdi for to spørgsmål er midterværdien 2,5, hvorfor det er værd at bemærke, at landsgennemsnittet på 2,56 indikerer, at foreningerne generelt oplever, at faciliteterne hverken er dækkende for behovet eller ej. Mange af landets kommuner står derfor overfor en udfordring med at få dækket behovet bedre. I visse kommuner er værdien over 3, hvilket indikerer, at foreningerne ikke oplever, at deres behov dækkes.

Kommunernes facilitetspolitik

En undersøgelse foretaget i august 2016 af DIF, viste at kun 15 pct. af landets kommunerne har en egentlig facilitetspolitik³. En facilitetspolitik kan hjælpe kommunen til at fastlægge prioriteringer på området, samt bestemme i hvilken omfang og i hvilken rækkefølge kommunen ønsker at renovere, udbygge og kvalitetssikre de kommunale idrætsfaciliteter.

I nedenstående tabel kan tilfredsheden med prioriteringerne på facilitetsområdet aflæses.

Tabel 12 – Tilfredshed med kommunens facilitetspolitik

	Kommune	Værdi	Udvikling
1	Gentofte	1,96	2
2	Ishøj	2,14	3
3	Skive	2,19	7
4	Faxe	2,42	50
5	Høje-Taastrup	2,43	82
6	Nyborg	2,43	-2
7	Herning	2,47	9
8	Mariagerfjord	2,55	40
9	Thisted	2,61	38
10	Frederikssund	2,62	63
	Landsgennemsnit	3,17	

Sp 1: Hvordan oplever foreningen kommunens prioritering af renovering og modernisering af de kommunale idrætsanlæg? Skala 1-5

Sp 2: Hvordan oplever foreningen kommunens prioritering af nye idrætsanlæg der skal bygges? Skala 1-5

Tabellen viser, at det er foreningerne i Gentofte Kommune, som oplever den største tilfredshed med kommunens facilitetspolitik. Gentofte er således rykket fra 3. pladsen i 2013-undersøgelsen til første pladsen i denne undersøgelse. Gentofte klarer sig således med en værdi på 1,96 en del bedre end landsgennemsnittet på 3,17, som også er dårligere end midterværdien på 3.

Bemærk, at der på dette parameter var hele 25,4 pct. af foreningerne, som angav, at de ikke kender til kommunens prioriteringer på området. Dette er yderligere medvirkende, til at understrege, at langt fra alle kommuner har en decideret politik på området, og dertil at en række kommuner ikke er gode nok til at informere foreningerne om deres prioriteringer på området.

Det er dog her værd at fremhæve Høje-Taastrup Kommune der er gået hele 82 placeringer frem på dette parameter. Noget kunne derfor tyde på at Høje-Taastrup Kommune er blevet langt bedre til at gøre foreningerne opmærksomme på prioriteterne, og foreningerne oplever også prioriteringerne som langt mere tilfredsstillende end i 2013.

³ Læs undersøgelsen her: <https://tinyurl.com/y6unsn89>

Delkonklusion om idrætsfaciliteter

Kapitlet omkring idrætsfaciliteter har afrapporteret fire facilitetsparametre, som alle er baseret på foreningernes subjektive vurdering af idrætsfaciliteterne i den kommune, hvor foreningen har hjemsted. Ved at kigge på alle fire parametre, er det muligt at lave en samlet score for kommunerne når det kommer til idrætsfacilitetsområdet. I nedenstående tabel kan top 10 aflæses.

Tabel 13 – Top 10 på facilitetsparametrene

	Kommune	Samlet faciliteter	Udvikling
1	Ishøj	12	4
2	Skive	16	-1
3	Nyborg	17	4
4	Faxe	23	38
5	Mariagerfjord	26	12
6	Herning	36	0
7	Høje-Taastrup	47	68
8	Lemvig	54	-6
9	Tønder	56	5
10	Gentofte	57	20

Tabellen viser, Ishøj Kommune har klaret sig bedst på de fire parametre. Ishøj Kommune er da også at finde i top fem på alle fire parametre, hvilket er ganske imponerende. Ved seneste undersøgelse i 2013, blev Ishøj Kommune placeret som nr. fem samlet på facilitetsområdet. Det skal dog understreges, at et af parametrene fra undersøgelsen i 2013 er blevet erstattet af et andet i denne undersøgelse. Det skyldes, at i 2013 indgik Lokale- og Anlægsfondens Facilitetsdatabase, som et parameter. Idrættens Analyseinstitut overtog opgaven og offentliggjorde en ny database d. 17. oktober 2017. Dette var dog desværre for sent til at indgå i denne rapport, men i databasen kan man finde en række oplysninger på antallet af faciliteter i de enkelte kommuner⁴.

Både Faxe og Høje-Taastrup Kommune, som kommer ind på hhv. 4. og 7. pladsen på dette område, har begge taget meget store spring frem fra seneste undersøgelse, hvor Faxe lå nr. 42 og Høje-Taastrup lå nr. 75, og er således gået 68 pladser frem på dette område.

⁴ Databasen kan findes på <http://facilitetsdatabasen.dk/> hvor der er forskellige interaktive muligheder.

FRIVILLIGHED

Når man taler om foreningsidrættens rammer og vilkår, er de frivillige trænere, ledere og hjælpere en uundværlig ressource for idrætsforeningerne. Med over en halv million frivillige i landets idrætsforeninger svarer det til, at mere end hver 10. voksen udfører frivilligt arbejde i en idrætsforening. Med så mange frivillige landet over, er det vigtigt at de frivillige oplever, at de har gode vilkår for at udføre deres frivillige virke. Det handler bl.a. om, at der skal være så lidt bureaukrati som muligt og at de skal føle sig anerkendt af andre – herunder kommunen.

Som kommune kan man styrke samarbejdet med de frivillige ved at gøre det nemt og let at være frivillig. Det drejer sig bl.a. om kommunens tilgang, myndighedsrollen og kommunikationen med de frivillige, der på forskellig vis kan understøtte og sågar stimulere de lokale indbyggers interesse for og lyst til at være frivillig i en idrætsforening.

Dette kapitel består af tre parametre, der alle måler på frivillighedens aktuelle situation i kommunerne. Der er to datakilder i dette kapitel. Den første, som benyttes til at måle på anerkendelsen af de frivillige, er fra spørgeskemaundersøgelsen blandt idrætsforeningerne, mens de to andre parametre, der benyttes til at estimere antallet af frivillige, kommer fra SDU's store undersøgelse fra 2015.⁵

⁵ Læs mere om undersøgelsen her: http://www.sdu.dk/da/om_sdu/institutter_centre/c_isc/nyt_cisc/foreningsidraetten

Kommunernes anerkendelse af frivillighed

Det store arbejde de mange frivillige udfører uge efter uge i landets idrætsforeninger, er det helt afgørende fundament, som foreningsidrætten hviler på. Uden disse menneskers store indsats ville idrætsbilledet se meget anderledes ud, og derfor er det vigtigt, at man husker at anerkende og påskønne indsatsen. Kommunerne bør derfor huske denne anerkendelse, da det kan tjene som en yderligere 'motivation' for mange, at man føler ens indsats bliver anerkendt. I mange kommuner er der allerede nu en tradition for et årligt arrangement, hvor man fejrer det lokale foreningsliv, ligesom der i mange kommuner er et bevidst fokus på at takke de frivillige på forskellig vis.

Uanset måden hvorpå kommunen vælger at anerkende den frivillige indsats, er det vigtigt at kommunen sørger for at hele tiden være opmærksomme på, hvordan man kan vise sin påskønnelse af indsatsen. Dette parameter måler på foreningernes tilfredshed med kommunens anerkendelse og påskønnelse af den lokale frivillige indsats. Rangeringen kan aflæses i tabellen herunder.

Tabel 14 – Anerkendelse af den frivillige indsats

	Kommune	Værdi	Udvikling
1	Brøndby	1,69	18
2	Skive	1,82	5
3	Faxe	1,89	2
4	Rødovre	1,92	24
5	Gentofte	1,92	-1
6	Ishøj	1,92	-5
7	Herlev	1,93	2
8	Nyborg	2,03	7
9	Solrød	2,08	-4
10	Nordfyns	2,10	32
	Landsgennemsnit	2,61	

Sp: Hvor tilfreds eller utilfreds er foreningen med kommunens anerkendelse og påskønnelse af de frivilliges indsats? Skala 1-5.

Tabellen viser, at foreningerne i Brøndby Kommune oplever den største tilfredshed med kommunen på dette parameter. Der er således sket en stigning i tilfredsheden blandt foreningerne i Brøndby Kommune, hvilket har gjort, at kommunen har taget et spring på 18 pladser på dette parameter. Det er også værd at fremhæve Rebild Kommune, som dog er udenfor top 10, med en placering som nr. 31. Grunden til at Rebild Kommune kan fremhæves, er at de har taget et spring på hele 60 placeringer, og er således gået fra at være tredjesidst på dette parameter til nu at være i den øverste tredjedel.

Tabellen viser også, at der på landsplan er rimelig tilfredshed med anerkendelsen og påskønnelsen af de frivilliges indsats, med et landsgennemsnit på 2,61, som er over midterværdien på 3. Der er dog stadig meget store forskelle lokalt, og i flere kommuner står man derfor fortsat overfor udfordringer på dette område. Løsningen behøver ikke nødvendigvis at være store festmiddage eller andet, da undersøgelser har vist, at de frivillige ofte blot ønsker et 'tak' og et klap på skulderen, hvilket er noget flere kommuner kan blive bedre til, uden tilførsel af flere ressourcer.

Antal indbyggere pr. frivillige

Foreningernes mulighed for at rekruttere og fastholde frivillige er afhængig af flere forskellige faktorer, hvilket især er interne forhold i foreningen. Eksempelvis kan foreningerne have svært ved at få engageret forældre i det frivillige arbejde eller lignende. Der er dog også en række forhold udenfor idrætsforeningerne, der påvirker foreningens evne til at rekruttere. Her spiller kommunen en stor rolle. Undersøgelser har tidligere vist, at foreninger som f.eks. har utidssvarende faciliteter og dårlige fysiske rammer, har sværere ved at rekruttere frivillige, ligesom at kommunerne med store bureaukratiske byrder også kan virke afskrækkende for lysten til at blive frivillig.

I nedenstående tabel kan antallet af indbyggere pr. frivillig aflæses.

Tabel 15 – Indbyggere pr. frivillig

	Kommune	Værdi	Udvikling
1	Morsø	4,50	3
2	Herning	5,33	4
3	Svendborg	5,58	24
4	Billund	5,58	9
5	Vesthimmerlands	6,03	3
6	Rebild	6,20	43
7	Jammerbugt	6,47	-6
8	Esbjerg	6,77	16
9	Guldborgsund	7,06	57
10	Kerteminde	7,50	13
	Landsgennemsnit	10,63	

Tabellen viser, at der især er mange frivillige set i relation til indbyggertallet i Morsø Kommune, hvor der er én frivillig træner/leder/hjælper pr. 4,5 indbyggere. Det vil altså sige, at omkring 22 pct. af indbyggerne i Morsø – på tværs af aldersgrupperne – udfører et frivilligt stykke arbejde i en idrætsforening. Det er en meget høj andel, og er noget højere end landsgennemsnittet på 10,6 indbyggere pr. frivillig. Morsø Kommune havde også en høj placering i 2013-undersøgelsen, men er nu hoppet tre pladser frem, for nu at indtage 1. pladsen.

Det er ligeledes værd at bemærke, at Guldborgsund er gået hele 57 pladser frem på dette parameter, således at kommunen nu er at finde på 9. pladsen. Et andet forhold man skal være opmærksom på ved dette parameter, er den store forskel fra Morsø, med den bedste score og de kommuner med den laveste score, hvor der er over 40 indbyggere pr. frivillig. Der er således tale om meget store forskelle på de enkelte kommuner, hvorfor kommunerne bør overveje, hvordan de bedst muligt kan understøtte de frivilliges vilkår.

Det er dog vigtigt at understrege, at dette parameter især påvirkes af befolkningssammensætning og urbaniseringsgrad. I kommunerne som eksempelvis har mange børn, vil der typisk være flere indbyggere pr. frivillig, da det typisk er voksne som udfører frivilligt arbejde.

Antal medlemmer pr. frivillig

Hvor ovenstående parameter i høj grad blev påvirket af befolkningssammensætning og urbaniseringsgrad, kan frivilligheden med fordel også belyses i forhold til antallet af medlemmer i kommunens idrætsforeninger. På dette parameter vil kommuner, som måske kun har få idrætsforeninger eller få medlemmer, have en større chance for at få en god score. Dette skyldes, at dette parameter udelukkende kigger på de enkelte foreninger i forhold til deres medlemstal.

I nedenstående tabel kan antallet af medlemmer pr. frivillig aflæses.

Tabel 16 – Medlemmer pr. frivillig

	Kommune	Værdi	Udvikling
1	Morsø	1,96	1
2	Hvidovre	2,29	68
3	Herning	2,39	0
4	Rødovre	2,55	10
5	Svendborg	2,61	24
6	Guldborgsund	2,62	77
7	Esbjerg	2,72	16
8	Billund	2,75	24
9	Frederikshavn	2,78	7
10	Vesthimmerlands	3,00	-2
	Landsgennemsnit	4,11	

Tabellen viser, at det også på dette parameter er Morsø Kommune, som klarer sig bedst, hvor der er én frivillig for hvert 2 medlemmer af en idrætsforening, hvilket er halvt så mange medlemmer som landsgennemsnittet på 4,1. Morsø klarede sig dog også godt på dette parameter i 2013-undersøgelsen, men er rykket en enkelt placering frem. Efter Morsø Kommune findes Hvidovre Kommune, som er gået hele 68 pladser frem.

På trods af, at ovenstående parameter især var påvirket af befolkningssammensætningen i kommunen, er der alligevel syv kommuner, som er i top ti på begge parametre, hvilket viser, at kommunerne hvor det går godt for frivilligheden, ofte vil klare sig godt på flere parametre.

Delkonklusion om frivillighed

Det er helt essentielt, at kommunerne er opmærksomme på, at graden af frivillighed i de enkelte kommuner, også fungerer som et udtryk for de samlede kommunale rammevilkår. Kommunerne kan foretage en række tiltag og initiativer, der kan være med til at understøtte og udvikle frivillighedskulturen i kommunen. Et helt særligt forhold bør i denne sammenhæng være anerkendelse af frivillige, som mange frivillige sætter stor pris på.

Derudover har kommunen, som myndighed, et ansvar for at sikre, at der er så lidt bureaukrati som muligt for de frivillige. Dette kan hjælpe de frivillige med at fokusere deres tid på det der særligt interesserer dem, nemlig idrætten.

I nedenstående tabel kan top 10, over de kommuner som har klaret sig bedst på de fire parametre, der udgør den samlede frivillighedsscore, aflæses.

Tabel 17 – Samlet score om frivillighed

	Kommunenavn	Samlet frivillig	Udvikling
1	Herning	37	2
2	Hvidovre	40	88
3	Rebild	48	83
4	Svendborg	51	34
5	Ringkøbing-Skjern	52	23
6	Guldborgsund	57	74
7	Jammerbugt	59	-6
8	Lemvig	60	27
9	Lolland	64	22
10	Frederikshavn	70	19

Tabellen viser, at den bedste score skal findes hos Herning Kommune, som er gået frem fra en 3. plads ved seneste undersøgelse, til at indtage 1. pladsen. Det peger på, at Herning Kommune har et særligt stærkt civilsamfund omkring idrætten, og har formået at fastholde dette henover de seneste fire år. Det er dog også bemærkelsesværdigt, at Hvidovre og Rebild Kommuner har taget så store spring, med et hop på hhv. 88 og 83 placeringer i forhold til seneste undersøgelse. Det er som tidligere vist, især på antallet af frivillige, at de to kommunerne har taget store spring over de seneste fire år. Udover Herning Kommune er kun Jammerbugt Kommune at genfinde på denne top 10 i forhold til seneste undersøgelse. Jammerbugt Kommune var ved seneste undersøgelse nr. 1, men er dog denne gang faldet til en placering som nr. 7.

IDRÆTSPOLITIK

Kommunen er i dagligdagen idrætsforeningernes nærmeste myndighed er. Derfor har de idrætspolitiske beslutninger, der bliver truffet af kommunen, stor betydning for idrætsforeningernes virke. Det er derfor vigtigt, at kommunerne i deres idrætspolitiske ageren og forvaltning er opmærksomme på, at de har stor indflydelse på udviklingen og dynamikken i foreningslivet.

Det følgende kapitel omhandler en række af disse idrætspolitiske forhold, som har en betydning for idrætsforeningerne.

Kapitlet dækker over i alt syv forskellige parametre, der hver især er relateret til kommunerne rolle som myndighed og forvaltning af foreningslivet i den enkelte kommune. Tre af de syv parametre er baseret på foreningernes besvarelse af spørgeskemaundersøgelsen lanceret i forbindelse med denne undersøgelse. De fire resterende parametre er objektive parametre hentet fra Centralt Foreningsregister (CFR), som er det officielle medlemsregistreringssystem for DIF, DGI og Firmaidrætten, der registrerer medlems- og foreningstallet for alle landets idrætsforeninger.

Foreningslivets trivsel

Det første parameter indenfor idrætspolitik omhandler foreningslivets generelle trivsel i den enkelte kommune. Det er ikke nødvendigvis en kommunal opgave at sikre, at foreningerne har en høj trivsel, men hvis kommunen giver de bedste forudsætninger for foreningerne, vil det også gøre driften af foreningen langt lettere.

Dette parameter undersøger dels, hvorvidt foreningen vurderer, den er blevet styrket eller svækket henover de seneste fire år, men også hvordan foreningen selv oplever driften som værende udfordrende og tidskrævende. En del af foreningens drift er kommunale forpligtelser i forhold til tilskud, faciliteter og lignende. Der har kommunen som nævnt tidligere en vigtig opgave, med at sikre, at denne proces er så let for foreningerne som muligt.

I nedenstående tabel kan foreningernes trivsel aflæses.

Tabel 18 – Foreningernes trivsel

	Kommune	Værdi	Udvikling
1	Sorø	2,47	20
2	Frederiksberg	2,59	7
3	Hedensted	2,65	24
4	Brøndby	2,67	62
5	Rødovre	2,67	2
6	Kolding	2,71	7
7	Høje-Taastrup	2,72	45
8	Gentofte	2,73	-6
9	Lemvig	2,74	12
10	Vejle	2,75	8
	Landsgennemsnit	2,95	

Sp. 1: Mener du generelt, at idrætsforeningen er blevet styrket eller svækket over de seneste fire år? Skala 1-5.

Sp. 2: Hvordan mener du, at udviklingen i arbejdsopgaver har været på følgende områder gennem de sidste fire år? – Sikre foreningens daglige drift. Skala 1-5.

Sp. 3: Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn: Foreningens daglige drift er tidskrævende. Skala 1-5.

Tabellen viser, at det især er foreningerne i Sorø Kommune, som oplever den bedste trivsel med en værdi på 2,47. Sorø Kommune har oplevet en stigning på 20 placeringer fra seneste undersøgelser. Landsgennemsnittet på 2,95 indikerer, at på dette parameter er foreningernes generelle trivsel meget tæt på midterværdien 3, som dermed indikerer, at foreningernes trivsel hverken er god eller dårlig. Kommunerne og idrætsorganisationerne står derfor overfor en stor udfordring de kommende år, med at medvirke til at lette driften for idrætsforeningerne mest muligt. Det kan være igennem afbureaukratisering, lettere adgang til faciliteter, eller igennem IT-systemer der letter driften betydeligt. Dette er ikke alene en kommunal opgave, men en opgave kommunen i samarbejde med idrætsorganisationerne har gode muligheder for at løse fremadrettet.

Det skal også bemærkes at Brøndby og Høje-Taastrup Kommuner, har oplevet store fremskridt på dette parameter med en stigning på hhv. 62 og 45 placeringer, hvilket er ganske imponerende.

Foreningernes vurdering af kommunens idrætspolitik

I de seneste ti år, er det at have en kommunal idrætspolitik blevet langt mere udbredt. En sådan idrætspolitik indeholder typisk en række overordnede mål for idrætten, og beskriver kommunens opgaver og prioriteringer indenfor idrætsområdet. Det er dog langt fra alle kommuner, som har en decideret nedskrevet politik på området, hvilket man kan have stor fordel af. Ligesom tilfældet var omkring facilitetspolitikken, skaber det klarhed for foreninger, såfremt de kender kommunens prioriteringer.

Uagtet om man har en nedskrevet politik eller ej, er det dog helt essentielt at foreningerne oplever, at den politik der føres på idrætsområdet, er med til at understøtte foreningens arbejde. I nedenstående tabel kan det aflæses, hvorvidt foreningerne oplever, at kommunens idrætspolitik gør netop dette.

Tabel 19 – Vurdering af kommunens idrætspolitik

Rang	Kommune	Værdi	Udvikling
1	Faxe	1,50	1
2	Brøndby	1,62	11
3	Gentofte	1,95	2
4	Nyborg	2,00	12
4	Ishøj	2,00	-3
6	Høje-Taastrup	2,32	32
7	Hedensted	2,35	2
8	Skive	2,38	2
9	Vallensbæk	2,40	46
10	Glostrup	2,44	-4
Landsgennemsnit		2,98	

Sp: I hvilken grad oplever foreningens at kommunens idrætspolitik understøtter foreningens arbejde? Skala 1-5.

Tabellen viser, at foreningerne i Faxe Kommune i meget høj grad, oplever at kommunens idrætspolitik understøtter arbejdet. Faxe Kommune har en værdi på 1,5 på dette parameter, hvilket er langt under landsgennemsnittet på 2,98. Faxe Kommune var også i toppen på dette parameter ved seneste undersøgelse, men har taget et enkelt skridt frem ved denne undersøgelse.

Det er værd at bemærke, at Høje-Taastrup og Vallensbæk Kommuner har taget store spring frem på dette parameter med hhv. 32 og 46 placeringer frem i forhold til seneste undersøgelse.

Landsgennemsnittet på 2,98 er meget tæt på midterværdien, som er 3. Derfor peger det på, at set over en bred kam oplever foreningerne, hverken at den kommunale idrætspolitik understøtter foreningens arbejde, men omvendt heller ikke, at den ikke gør. Mange kommuner står derfor overfor en stor opgave i de kommende år, med at sikre, at den kommunale idrætspolitik i endnu højere grad understøtter foreningens arbejde.

Tilfredshed med den kommunale service og samarbejde

Mange kommuner gør en stor indsats, for at være en god og relevant samarbejdspartner for foreningerne ved for eksempel at benytte en uformel og tillidsbåren tilgang overfor idrætsforeningerne. De fleste kommuner er derfor opmærksomme på deres ansvar som værende en professionel servicemyndighed over for de frivillige. Det er dog de færreste kommuner, som dels måler på tilfredsheden med denne service, og i endnu mindre grad sammenligner med andre kommuner.

Dette parameter måler på en række forhold omkring den kommunale service og samarbejdet med kommunen. Det er således én samlet score for en række forskellige forhold, og en kommune kan godt klare sig godt på et af disse forhold, men dårligt på resten, og dermed få en lav score.

Tabel 20 – Tilfredshed med den kommunale service og samarbejde

Rang	Kommune	Værdi	Udvikling
1	Faxe	1,66	4
2	Gentofte	1,77	7
3	Rødovre	1,86	88
4	Brøndby	1,93	32
4	Herlev	1,93	36
6	Lemvig	1,95	5
7	Skive	1,95	7
8	Ishøj	1,95	-5
9	Hedensted	1,97	8
9	Thisted	1,97	56
Landsgennemsnit		2,39	

Sp 1: Hvor tilfreds er foreningen generelt med samarbejdet med kommunen?

Sp. 2: Hvor enig eller uenig er du med følgende udsagn vedrørende din forenings kontakt med kommunen – 1) det er let at komme i kontakt med den rette medarbejder. 2) Personalet er venlige, imødekommende og hjælpsomme. 3) Personalet er gode til at følge en sag til dørs og sender dig ikke bare videre i systemet. 4) Personalet er hurtige og effektive i forhold til at svare på henvendelser og løse problemer

Tabellen viser ligesom det forrige parameter, at det er foreningerne i Faxe Kommune, som oplever den største tilfredshed med den kommunale service og samarbejdet med kommunen. Faxe Kommune lå ved seneste undersøgelse placeret som nr. 5 på dette parameter, og er således rykket 4 placeringer frem.

En kommune der skal fremhæves på dette parameter, er Rødovre Kommune, som er rykket hele 88 placeringer frem, hvilket er en af de største spring på noget parameter. Det er yderst imponerende af Rødovre Kommunes administration, at det er lykkedes dem at højne serviceniveauet, på en sådan måde fra at foreningerne tidligere mente det var et af landets dårligste, til nu at være et af landets bedste.

Landsgennemsnittet på 2,39 indikerer, at der samlet set er tale om, at idrætsforeningerne er tilfredse, dog ikke ovenud tilfredse, med servicen de modtager fra kommunerne. Der er i flere kommuner plads til væsentlig forbedring, især på nogle forhold. Samlet set viser dette parameter, at foreningerne oplever, at de som udgangspunkt modtager en god og hurtig service.

Foreningsdeltagelse som andel af indbyggere

I det følgende parameter, kigges der nærmere på andelen af foreningsdeltagelse i idrætsforeninger i de enkelte kommuner. Dette fungerer ved, at det officielle medlemstal for kommunens foreninger sættes op imod indbyggertallet i de enkelte kommuner. Der er dog enkelte forbehold, disse tal skal læses med. Først og fremmest kan man sagtens være medlem af en forening, som er placeret i en anden kommune, end den man er bosat i.

Derudover måler den også på medlemstal og ikke på individtal, hvilket betyder, at såfremt en borger er medlem af flere idrætsforeninger, vil vedkommende tælle med flere gange.

Disse forbehold er dog gældende for alle kommuner, og derfor kan man godt tillade sig at sammenligne på tværs af kommunerne, og forbeholdene er dermed snarere overfor selve værdien. Man kan altså sige, at nedenstående tal er dækkende for andelen af foreningsaktive borgere i de enkelte kommuner.

I nedenstående tabel, kan de kommuner med den højeste idrætsdeltagelse, som andel af indbyggere aflæses.

Tablet 21 – Andel foreningsaktive borgere

	Kommune	Værdi	Udvikling
1	Hørsholm	58,0%	0
2	Allerød	57,5%	1
3	Furesø	56,5%	-1
4	Varde	55,4%	1
5	Vesthimmerlands	51,7%	28
6	Odder	51,3%	13
7	Billund	50,7%	-1
8	Ringkøbing-Skjern	50,5%	13
9	Favrskov	50,5%	17
10	Roskilde	50,1%	-1
	Landsgennemsnit	38,8%	

Tabellen viser, andelen af foreningsaktive er højest i Hørsholm Kommune, hvilket også var tilfældet med undersøgelsen i 2013. Hørsholm Kommune har en imponerende høj andel på 58 pct. Dette tal skal yderligere ses i lyset af, at landsgennemsnittet er på 38,8 pct., mens den kommune med den laveste andel er helt nede på 20,9 pct.

På de to efterfølgende placeringer er Allerød og Furesø Kommuner, hvor de to har skiftet plads fra seneste undersøgelse. Der er således tale om en gentagelse af top 3 på dette parameter. Det er derudover også værd at fremhæve Kerteminde Kommune, som er gået hele 46 placeringer frem fra en placering som nr. 74 i 2013-undersøgelsen, til den nuværende placering som nr. 28.

Foreningstallets udvikling i perioden 2013-2016

Et andet målestok for foreningsidrættens trivsel i de enkelte kommuner, er udviklingen i antallet af foreninger i den pågældende kommune. Hvis en forening oplever gode vilkår i kommunen, samt har mulighed for rådgivning og andet, giver det de bedste og mest optimale muligheder for 'overlevelse' på idrættens marked.

Dette parameter måler på den største procentuelle vækst i antallet af foreninger fra 2013 til 2016, hvilket kan aflæses i tabellen herunder.

Tabel 22 – Procentuel vækst i foreningstallet

	Kommunenavn	Værdi	Udvikling
1	Egedal	4,8%	68
2	Gentofte	4,1%	58
3	Stevns	3,2%	76
4	Glostrup	2,4%	82
5	Hvidovre	2,2%	56
6	Albertslund	2,2%	68
7	Allerød	1,9%	15
8	Sorø	1,6%	37
9	Gladsaxe	1,2%	67
10	Gribskov	1,1%	43
	Landsgennemsnit	-1,4%	

Tabellen viser, at der samlet set er sket en mindre tilbagegang i antallet af idrætsforeninger landet over, hvor der i gennemsnit er sket et årligt fald på 1,4 pct. Den største fremgang skal findes i Egedal Kommune, hvor der er gennemsnitligt, er sket en stigning i antallet af foreninger på 4,8 pct. årligt. Dette betyder, at der i Egedal Kommune i 2016 var 81 registrerede idrætsforeninger, mens der i 2012 var 71.

Hvis man kigger på udviklingen er alle i ovenstående top 10, kommuner som har taget store spring på ranglisten på dette parameter. Det kan være svært at sige, hvad årsagerne til dette er, men noget kunne tyde på, at der generelt er flere og flere idrætsforeninger, der bliver slået sammen til større og stærkere foreninger, mens der oprettes lidt færre nye foreninger end tidligere.

Udvikling i medlemstallet i perioden 2013-2016

De to sidste parametre i denne undersøgelse omhandler udviklingen i medlemstallet i perioden 2013-2016. I forhold til undersøgelsen i 2013 benytter denne undersøgelse medlemstallene for både DIF og DGI i det samlede medlemstal. Medlemstallene der benyttes er renset for eventuelt dobbeltmedlemskab af organisationerne.

Indenfor udvikling af medlemstallet er der to parametre, hvor det første handler om børn og unge til og med 18 år, mens det næste handler om voksne over 18 år.

I nedenstående tabel kan de ti kommuner, som har oplevet den største årlige vækst i medlemstallet blandt 0-18-årige aflæses.

Tabel 23 – Gennemsnitlig årligvækst (2013-2016) i medlemstallet – 0-18 år.

	Kommune	Værdi	Udvikling
1	Gentofte	8,42%	51
2	Tårnby	4,88%	37
3	Rødovre	4,86%	52
4	København	4,35%	12
5	Frederiksberg	3,87%	7
6	Hvidovre	3,64%	61
7	Gladsaxe	3,55%	70
8	Herlev	3,46%	23
9	Dragør	2,99%	80
10	Roskilde	2,59%	55
	Landsgennemsnit	-0,70%	

Tabellen viser, at Gentofte Kommune har oplevet den største medlemsvækst med en stigning på 8,42 pct. årligt, hvilket er en imponerende årlig stigning, især set i lyset af at foreningsidrætten samlede set oplevede en mindre tilbagegang på 0,7 pct. i samme periode. Det er et stort spring frem for Gentofte Kommune, der ved seneste undersøgelse var placeret som nr. 51 på dette parameter.

Det er også værd at bemærke, at Frederiksberg Kommune fortsat er at finde i toppen, og er den eneste kommune i top 10, som ikke har taget et stort spring for at være i top 10. Det indikerer, at der i Frederiksberg Kommune igennem flere år er sket en pæn stigning i antallet af medlemmer under 18 år. Det er også værd at bemærke at alle kommunerne i top 10 – med undtagelse af Roskilde Kommune – er en del af Region Hovedstaden.

Udover børne- og ungemedlemmer har der i de seneste år været et stort fokus på at få flere voksne ind i landets idrætsforeninger, med et øget fokus på voksenmotionister. I nedenstående tabel kan de kommuner, som har oplevet den højeste gennemsnitlige vækst i medlemstallet over 18 år aflæses.

Tabel 24 - Gennemsnitlig årlig vækst (2013-2016) i medlemstallet – Over 18 år.

	Kommune	Værdi	Udvikling
1	Gentofte	7,77%	89
2	Lolland	7,20%	66
3	Albertslund	4,63%	53
4	Kerteminde	3,52%	53
5	Herlev	3,46%	46
6	Svendborg	3,42%	28
7	Frederikssund	3,08%	72
8	Horsens	2,95%	21
9	Middelfart	2,81%	27
10	Fredensborg	2,60%	72
	Landsgennemsnit	-0,47%	

Tabellen viser at det også blandt voksne over 18 år, er i Gentofte Kommune, at der er sket den største stigning i antallet af medlemmer. Den store vækst Gentofte Kommune har oplevet de senere år, hvor der årligt er sket en gennemsnitlig stigning på 7,77 pct., er altså både at finde blandt børn/unge og voksne. Det er udover Gentofte Kommune kun Herlev Kommune, som også er at finde på top 10 over væksten blandt både børn/unge og voksne.

Gentofte Kommune er også den kommune, som har taget det største spring i forhold til seneste undersøgelse, hvor de på dette parameter var placeret som nr. 90 ud af 93 må man konstatere, at der er sket en stor ændring i Gentofte, hvilket er både bemærkelsesværdigt og imponerende.

Delkonklusion på de idrætspolitiske parametre

Det er vigtigt, at kommunerne konstant er opmærksomme på, at de som en af de vigtigste idrætspolitiske aktører, har et stort ansvar for idrætsforeningernes udvikling og trivsel. Kommunerne kan i den forbindelse tage en række forskellige initiativer op, der kan være med til at understøtte og udvikle foreningslivet og dermed styrke deltagelsen i foreningsidrætten. Et parameter er den kommunale service, et andet er foreningslivets vurdering af den kommunale idrætspolitiske betydning for foreningerne.

De syv parametre der er blevet anvendt til at belyse om kommunernes tilgang til det idrætspolitiske område, viser således, at der er markante forskelle i kommunernes ageren og prioriteringer. Den samlede rangering og score på de syv parametre kan aflæses i tabellen herunder.

Tabel 25 – Samlet score på idrætspolitiske parametre

Rang	Kommunenavn	Samlet idrætspolitik	Udvikling
1	Gentofte	83	31
2	Hedensted	114	0
3	Herlev	148	8
4	Nyborg	169	15
5	Kolding	181	-1
6	Roskilde	199	32
7	Ishøj	200	36
8	Gribskov	202	18
9	Gladsaxe	218	69
10	Brøndby	225	66
10	Høje-Taastrup	225	32

Tabellen viser, at det er Gentofte Kommune, der samlet set klarer sig bedst på det idrætspolitiske område. Det er et spring frem på hele 31 placeringer for Gentofte Kommune i forhold til sidste undersøgelse. Efter Gentofte Kommune kommer Hedensted Kommune, der også var placeret som nr. 2 på dette område ved seneste undersøgelse. Der er for dem tale om en kontinuerlig høj placering, hvilket er meget flot, når man ser på, hvor stor udskiftning der ellers er på disse parametre og på top 10 listen. Udover Hedensted Kommune er det således kun Kolding Kommune, som fortsat er at finde på top 10 i forhold til seneste undersøgelse.

KONKLUSION

Rapporten her er en omfattende komparativ undersøgelse af foreningernes rammer og vilkår i de danske kommuner. Undersøgelsen er baseret på 21 forskellige parametre, og søger at komme bredt omkring de forhold, der kan påvirke vilkårene for idrætsforeningerne.

Parametrene antager vidt forskellig karakter, og spænder således fra store politiske beslutninger som budget og økonomi, til frivillighedens vilkår i kommunerne. Det interessante ved dette brede spænd, er at der ikke er én kommune, som udelukkende har top 10 placeringer, men ofte er der tale om, at en kommune klarer sig godt på visse parametre og mindre godt på andre.

Der er dog alligevel kommuner, som over en bred kam klarer sig bedre undervejs i undersøgelsen. Den samlede score på de 21 parametre kan aflæses i tabellen herunder.

Tabel 26 – Samlet rangering

Kommunenavn	Samlet score	Rang	Udvikling
Gentofte	435	1	15
Skive	492	2	-1
Nyborg	504	3	1
Ishøj	556	4	14
Høje-Taastrup	567	5	60
Herning	580	6	-4
Hedensted	586	7	5
Brøndby	605	8	9
Rødovre	624	9	46
Herlev	645	10	-5

Tabellen viser, at det samlede set er Gentofte Kommune, som klarer sig bedst på tværs af undersøgelsens 21 parametre. Gentofte Kommune har dermed taget et pænt spring op fra 2013-undersøgelsen, hvor kommunen var placeret som nr. 16. Efter Gentofte Kommune kommer Skive Kommune, som ved undersøgelsen i 2013 var placeret som nr. 1, og dermed denne gang må nøjes med 2. pladsen, hvilket dog stadig skal understreges som værende en meget flot placering. Nyborg Kommune er at finde på 3. pladsen over den samlede rangering, hvilket er en enkelt plads bedre end ved seneste undersøgelse.

Når man kigger på den samlede rangering, er det værd at bemærke, at fire kommuner var top 10 i 2013-undersøgelsen, ligeledes er at finde i top 10 ved denne undersøgelse. Dertil skal det bemærkes, at otte ud af kommunerne fra top 10 ved denne undersøgelse var at finde i top 20 ved 2013-undersøgelsen. Noget kunne derfor tyde på, at der i flere af de kommuner er et kontinuerligt højt niveau og gode rammer og vilkår for idrætsforeningerne. Det skal dog også bemærkes at de to store højdespringere i top 10, som er Høje-Taastrup og Rødovre Kommuner, begge har taget meget store spring frem med hhv. 60 og 46 placeringer. Det er meget flot at på få år, at have taget så store spring, som foreningerne således også anerkender i den subjektive del.

Hvad der ikke fremgår af tabellen er dog, at der faktisk er én kommune som har taget et endnu større spring. Gribskov Kommune er gået hele 61 placeringer frem, hvilket er det største spring fra sidste undersøgelse.

For at klare sig samlet godt i denne undersøgelse, er det vigtigt, at man klarer sig godt på en række forskellige parametre, men det er dog alligevel bemærkelsesværdigt, at Gentofte Kommune har hele fire 1. pladser, to 2. pladser og to 3. pladser. Og dette er på vidt forskellige områder, så kommunen kan dermed siges at klare sig godt bredt set, hvilket også er forklaringen på den samlede 1. plads.

Rapporten her antager en meget deskriptiv form, som beskriver resultaterne, uden at forklare de bagvedliggende årsager. Dette er helt bevidst, da det kræver en meget lokalviden og indsigt, som ikke er muligt at lave på alle kommuner landet over. Dertil kommer, at ofte er der mange forklaringer på, hvorfor en kommune klarer sig godt eller ej, ligesom at det ofte kan henføres til en eller flere lokale politiske beslutninger.

Undersøgelsen er baseret på en række subjektive vurderinger fra en stor foreningsundersøgelse, samt en række objektive parametre hentet fra en række eksterne datakilder.

Subjektive og objektive parametre

Hvis man summerer undersøgelsens 11 subjektive parametre, finder man at Ishøj, Skive, Faxe og Gentofte Kommune er der, hvor foreninger giver den mest positive vurdering af de kommunale rammevilkår. Det skal her bemærkes, at i 2013-undersøgelsen var Ishøj Kommune ligeledes klart bedst på de subjektive parametre, hvilket altså også er tilfældet i denne undersøgelse. På de 10 objektive parametre er Ishøj Kommune dog blot at finde som nr. 59.

Hvis man omvendt kigger på de 10 objektive parametre, er det nogle andre kommuner som klarer sig bedst. Her klarer Hvidovre, Roskilde, Gentofte og Skanderborg Kommuner sig bedst. Bemærk, altså at Gentofte Kommune var den 3. bedst placerede kommune på de subjektive såvel som de objektive parametre, hvilket forklarer den samlede 1. plads, men også er med til yderligere at understrege pointen om at Gentofte Kommunes 1. plads er funderet bredt på en række forskellige områder.

METODE

Denne rapport analyserer idrætsforeningernes rammer og vilkår målt på 21 forskellige forhold, fordelt på landets kommuner. De mange forskellige målinger på foreningernes tilstande og tilfredshed er udtryk for hvorledes de konkrete kommunale prioriteringer på idrætsområdet kommer til udtryk i de 93 kommuner, som er med i undersøgelsen. De fem ø-kommuner er af metodiske årsager ikke medtaget i denne rapport.

Kommunernes samlede rangering er udregnet på baggrund af en samling af de 21 respektive rangeringer således, at alle kommunens rangeringer er blevet lagt sammen til en værdi, der svarer til summen af de enkelte rangeringer. Hvis en kommune (teoretisk set) udelukkende havde opnået førstepladser i de 21 enkeltstående rangeringer, ville denne kommunes samlede værdi, som benyttes til den samlede rangering også være 21, da de 21 førstepladser giver et point hver.

Der vil altid være en metodisk diskussion om, hvorvidt det er retfærdigt at lave én samlet score for de enkelte kommuner. Diskussionen vil gå på, om det er retfærdigt, at man sammenligner foreningernes subjektive tilfredshed med et givent forhold, med eksempelvis hvor mange penge kommunen bruger på drift af idrætsfaciliteter. Disse to forhold er begge vigtige for en idrætsforening, men kan have forskellig grad af indvirkning på foreningens hverdag. Ved at give alle 21 parametre samme værdi, fjernes der denne subjektive vurdering af, hvad der er vigtigst for den enkelte kommune. Det er derfor også vigtigt at understrege, at den samlede placering langt fra er den vigtigste – og dermed i øvrigt også fylder mindre i selve rapporten end de 21 andre parametre. Det vigtigste er de 21 parametre, hvor hver kommune og kommunens idrætsforeninger forhåbentlig kan genkende sin egen hverdag. Hvor der er områder en kommune muligvis klarer sig godt på, mens der er andre områder der halter efter.

Datagrundlaget for de 21 parametre er dels offentligt tilgængelige statistiske datakilder, og dels en større spørgeskemaundersøgelse, der er gennemført samtlige af landets 11.665 idrætsforeninger. I de følgende metodeafsnit beskrives data og metoden bag anvendelsen af disse kilder nærmere.

Spørgeskemaundersøgelsen

11 af undersøgelsens 21 parametre, er baseret på en spørgeskemaundersøgelse gennemført blandt 11.665 idrætsforeninger i Danmark. Undersøgelsen er sendt ud til formanden for foreningen, og resultaterne er herefter opdelt på de enkelte foreningers kommuner.

Der kom i alt besvarelser fra 2.780 foreninger, hvilket giver en samlet svarprocent på 23,8 pct. Det er en forholdsvis lav svarprocent, som dog falder i tråd med tendensen i spørgeskemaundersøgelser i de senere år, hvor der generelt er en lavere svarprocent end tidligere. Alle kommuner havde dog en svarprocent på over 15 pct.

For at sikre, at denne forholdsvis lave svarprocent ikke havde afgørende indflydelse på resultaterne, er der lavet en række statistiske tests. Disse tests viste, at der ikke var nogen statistisk sammenhæng imellem svarprocenten og den samlede score på de subjektive parametre. Dette betyder altså, at det ikke kun er de meget utilfredse eller meget tilfredse idrætsforeninger som har deltaget, og en høj/lav svarprocent forklarer ikke placeringen for de enkelte kommuner. Derfor vurderer vi, at data kan benyttes repræsentativt til at sammenligne kommunerne på tværs af hinanden.

Økonomiske parametre

De fire nedenstående parametre er beregnet på baggrund af statistisk data fra kommunens regnskaber indhentet fra Danmarks statistik (DST).

Nettoudgifter til drift af fritidsområdet og til idrætsanlæg pr. indbygger

Fra DST er der indhentet en længere række data omhandlende kommunernes nettoudgifter⁶. Der er konkret tale om følgende konti⁷ fra den kommunale kontoplan:

- Drifts- og anlægskonti: 0.32.31 Stadions, idrætsanlæg og svømmehaller
- Drifts- og anlægskonti: 0.32.35 Andre fritidsfaciliteter
- Drifts- og anlægskonti: 3.22.18 Idrætsfaciliteter for børn og unge
- Drifts- og anlægskonti: 3.38.70: Fælles formål (folkeoplysende fritidsaktiviteter mv.)
- Drifts- og anlægskonti: 3.38.73: Frivilligt folkeoplysende foreningsarbejde
- Drifts- og anlægskonti: 3.38.74: Lokaletilskud
- Drifts- og anlægskonti: 3.38.75: Fritidsaktiviteter uden for Folkeoplysningsloven.⁸

Ovenstående konti omhandler nettoudgifter til drift og anlæg, og er sat i forhold til antallet af indbyggere i kommunerne⁹.

For at undgå at årlige større udsving fylder for meget i de enkelte kommuner, og således får for stor og tilfældig indflydelse på kommunernes indbyrdes rangering, er der beregnet et gennemsnit for den årlige nettodrifts- og anlægsgift pr. indbygger over perioden fra 2013 til 2016.

Ved at benytte denne metode fås et udtryk for, hvor mange kroner pr. indbygger, der bruges til drift af fritidsområdet og til etablering af idrætsanlæg.

Kommunerne er således rangeret efter, hvor stort et beløb de har brugt pr. indbygger, når indtægterne er fratrukket over en længere årrække, således at kommunen med det største beløb rangeres bedst af alle osv. Disse parametre måler derfor, hvor mange kroner, der prioriteres til drift af fritidsområdet og etablering af idrætsfaciliteter pr. indbygger. Populært sagt er dette et mål for, hvor mange penge der bruges på idrætsområdet pr. indbygger.

Gennemsnitlig andel af nettodriftsudgifter til fritidsområdet og nettoanlægsgifter til idrætsanlæg

I forlængelse heraf belyses også parametrene, der ser på den relative udvikling og de generelle tendenser i kommunernes økonomiske prioritering. Disse er således udtryk for, om der bruges relativt flere eller færre penge på området set over perioden 2013-2016. Disse målinger benyttes derfor til, at vurdere om idrætsområdet har fået en relativt større eller mindre rolle at spille i den enkelte kommunes budgetter. Som følge af dette fokus vil kommuner, der har den samme prioritering i perioden ikke blive belønnet, selvom det objektive beløb i kroner og ører er højt i sammenligning med andre kommuner. Disse to parametre ser således udelukkende på ændringer i kommunernes prioriteringer uden hensyntagen til det relative niveau i kroner og ører.

Til beregning af kommunernes gennemsnitlige andel, der udgøres af nettodriftsudgifter til fritidsområdet og nettoanlægsgifter til idrætsanlæg er følgende konti¹⁰ hentet i DST' statiskbank:

- Drifts- og anlægskonti: 0.32.31: Stadions, idrætsanlæg og svømmehaller
- Drifts- og anlægskonti: 0.32.35: Andre fritidsfaciliteter
- Drifts- og anlægskonti: 3.22.18: Idrætsfaciliteter for børn og unge
- Drifts- og anlægskonti: 3.38.70: Fælles formål (folkeoplysende fritidsaktiviteter mv.)
- Drifts- og anlægskonti: 3.38.73: Frivilligt folkeoplysende foreningsarbejde
- Drifts- og anlægskonti: 3.38.74: Lokaletilskud

⁶ Nettoudgifter er de udgifter der står tilbage, når indtægterne er trukket fra.

⁷ Dst.dk – REGK31

⁸ For de fire sidstnævnte konti tælles kun 75 procent af det angivne beløb med beregningen. De resterende 25 procent vurderes at være til andet end idrætsaktiviteter.

⁹ Dst.dk – BY2

¹⁰ Dst.dk – REGK31

- Drifts- og anlægskonti: 3.38.75: Fritidsaktiviteter uden for Folkeoplysningsloven.¹¹

Gennemsnitlig andel af nettodriftsudgifter til fritidsområdet

Alle disse driftskonti benyttes til at beregne kommunernes nettodriftsudgifter til fritidsområdet, som herefter er sat i forhold til kommunens samlede nettodriftsudgifter. Ved at benytte denne metode fås et udtryk for, om kommunens relative nettodriftsudgifter til fritidsområdet er stigende eller faldende i perioden fra 2013 til 2016. Dermed kan det objektive regnskabsmæssigt niveau for nettodrift af fritidsområdet bestemmes med henblik på at identificere, om der er tale om en kommunale op- eller nedprioriteringer.

For at undgå at store årlige nettodriftsudgifter i enkelte år kommer til at medføre for store udsving, er de årlige gennemsnitlige nettodriftsudgifter over en periode fra 2013 til 2016 beregnet. De beregnede årlige gennemsnitsværdier er derfor et udtryk for, om kommunens nettodriftsudgifter til fritidsområdet er steget, faldet eller har været uændret hen over de seneste fire regnskabsår.

Regnskabsteknisk er en værdi på for eksempel 1,5 % ensbetydende med, at udgifterne til drift af idrætsanlæg er vokset med 1,5 % i forhold til de samlede kommunale driftsudgifter i alt i perioden 2013-2016. Kommunerne er rangeret efter denne procentsats, hvor kommunen med den højeste procentvise stigning er blevet tildelt førstepladsen.

Gennemsnitlig andel af nettoanlægsudgifter til idrætsanlæg

Den gennemsnitlige andel af nettoanlægsudgifter til idrætsanlæg er beregnet ved brug af ovenstående anlægskonti. Nettoanlægsudgifterne til idræt er sat i forhold til kommunens samlede nettoanlægsudgifter for at finde et mål for, om kommunens relative nettoudgifter til idrætsfaciliteter har været stigende eller faldende i perioden fra 2013 - 2016. Også i dette tilfælde er der beregnet et gennemsnit for den årlige nettoanlægsudgifts udvikling over de fire regnskabsår for at undgå, at enkeltstående årlige nettoudgifter kommer til at fylde for meget.

For at give det mest retvisende billede er udviklingen i enkelte år fjernet fra kommunerne Ishøj¹², Syddjurs¹³ og Lyngby-Taarbæk¹⁴ pga. en meget kraftig udvikling, enten positiv eller negativ¹⁵. Udviklingen skyldes, at kommunen enten har købt eller solgt et stort anlæg i form af f.eks. en grund eller lignende. Det skal dog understreges, at der kun er fjernet kommuner som har haft en kraftig ændring i de samlede regnskaber og ikke på idrætsdelen specifikt. Store idrætsanlæg tæller således med.

De beregnede værdier er således et udtryk for, om kommunens relative andel af nettoanlægsudgifter til idrætsanlæg er steget, faldet eller har været uændret over de seneste fire regnskabsår, i forhold til de totale nettoanlægsudgifter. En kommunal værdi på 2,0 betyder for eksempel, at kommunens numeriske gennemsnitlige udvikling er steget med 2,0 procentpoint over hele perioden. Der regnes således med numeriske gennemsnitlige ændringer, idet en procentvis gennemsnitlig ændring havde været u hensigtsmæssigt til parameterets formål. For eksempel vil en kommune, hvis andel af udgifter til idrætsanlæg i perioden stiger fra 1 % til 3 % have en stigning på 2 procentpoint, og ikke en stigning på 300 %. Kommunen med den højeste numeriske gennemsnitlige udvikling er derfor blevet tildelt den bedste rangering.

¹¹ For de fire sidstnævnte konti tælles kun 75 procent af det angivne beløb med i beregningen. De resterende 25 procent vurderes at være til andet end idrætsaktiviteter

¹² For kommunen Ishøj er udviklingen fjernet fra 2015-2016, pga. en for stor positiv udvikling

¹³ For kommunen Syddjurs er udviklingen fjernet fra 2013-2014, pga. en for stor negativ udvikling

¹⁴ For kommunen Lyngby-Taarbæk er 2014 ikke medtaget i beregningen af kommunens udvikling, hvilket skyldes en meget kraftig negativ udvikling fra 2013-2014 og derefter en meget positiv udvikling fra 2014-2015.

¹⁵ En negativ udvikling i kommunens nettoanlægsudgifter bevidner om, at kommunens indtægter er steget mere end dens udgifter, eksempelvis gennem et stor salg af kommuneejede jord. En positiv udvikling kan betyde det modsatte.

Frivillighedsundersøgelse

I både denne undersøgelse, såvel som undersøgelsen i 2013, er en stor undersøgelse omkring frivilligheden i idrætsforeningerne blevet benyttet. Denne er udarbejdet af Syddansk Universitet. Undersøgelsen der blev brugt i 2013-undersøgelsen stammede fra 2010, mens undersøgelsen der er brugt i denne rapport kommer fra 2016.

I mellem de to undersøgelser er der kommet en ændret opgørelsesmetode for antallet af frivillige, hvor en række frivillige uden faste opgaver nu også tælles med. Dette skyldes, at frivilligheden er under forandring, og der opstår stadig flere ad hoc opgaver i idrætsforeningerne. Dette har betydet at selve værdien er steget kraftigt, og der er op mod 150.000 flere frivillige end ved den gamle opgørelsesmetode. Derfor vil værdien være steget kraftigt for alle kommunerne på dette parameter. Da vi alligevel har tilladt os at kigge på udviklingen, skyldes det, at disse vilkår er ens for alle, og der er fortsat tale om en rangering af antallet af frivillige, men hvorvidt den ændrede metode har haft en afgørende indflydelse på resultatet er umuligt at sige med sikkerhed. Vi vurderer dog, at det i givet fald kun er i begrænset omfang, af en sådan ændring har haft betydning.

Idrætspolitiske beregninger

Fra Centralt Foreningsregister er der hentet tal for hvor mange forenings-medlemmer, der findes i hver enkelt kommune.¹⁶ Det er foreningerne selv, der har indberettet antallet af medlemmer, hvilket sker én gang årligt på internetportalen www.medlemstal.dk.¹⁷

Idrætsdeltagelse som andel af indbyggere

For at beregne andelen af foreningsaktive indbyggere i kommunen, er antallet af medlemmer i kommunens registrerede idrætsforeninger sat i forhold til antallet af indbyggere i kommunerne.

For at undgå for store udsving i de enkelte år, er den gennemsnitlige andel for perioden 2013-2016, beregnet. Kommunerne er rangeret efter hvor stor en gennemsnitlig andel af deres indbyggere, der er foreningsaktive, således at den kommune der har den største andel i den tre årige periode, er placeret øverst og så fremdeles.

Foreningstallets udvikling i perioden 2013-2016

For at belyse om kommunernes foreningstal er steget eller faldet i perioden fra 2013-2016, er alle kommunernes idrætsforeninger, uanset hvilken organisation¹⁸ de er registreret hos, medtaget i denne beregning.

For at undgå store årlige udsving, er den årlige gennemsnitlige udvikling for perioden beregnet. De beregnede årlige gennemsnitsværdier er derfor et udtryk for, om antallet af foreninger i kommunen er steget, faldet eller har være uændret over de sidste fire regnskabsår.

Den kommune der har opnået placeringen som nummer et på dette parameter, er således den kommune, der har haft den højeste årlige gennemsnitlige udvikling i antallet af foreninger.

Medlemstal udviklingen i perioden 2013-2016

Da der er forskellige strategier for medlemsvækst afhængig af målgruppen, er nedenstående parameter delt op i henholdsvis 'børn til og med 18 år' og 'voksne over 18 år'.

Da Firmaidrætten har en unik måde at opgøre medlemstallet på i forhold til DIF og DGI, benyttes der ved disse beregninger kun DIF og DGI's unikke medlemstal, som er rensset for eventuelt overlap imellem organisationerne.

¹⁶ www.dif.dk/medlemstal

¹⁷ Siden 2013 har foreningerne skulle bruge denne portal uanset, om de er medlem hos DGI, Firmaidrætten eller DIF.

Vækst i medlemstal for børn t.o.m. 18 år og for voksne over 18 år

Dette parameter belyser om kommunernes foreningsmedlemstal for 'børn t.o.m. 18 år', har oplevet en frem- eller tilbagegang i perioden 2013-2016.

For perioden er den årlige gennemsnitlige udvikling beregnet, for at undgå for store årlige udsving. De beregnede årlige gennemsnitsværdier er derfor et udtryk for, om kommunens foreningsmedlemstal for 'børn t.o.m. 18 år', er steget, faldet eller har være uændret over de sidste fire regnskabsår. Kommunerne er rangeret efter om, deres foreninger har oplevet frem-/tilbagegang i antallet af medlemmer t.o.m. 18 år. Således er kommunen der i perioden har oplevet den største medlemsfremgang for aldersgruppen 'børn t.o.m. 18 år' rangeret bedst af alle osv.

Ligeledes er den samme beregnings- og rangeringsmetode brugt til at beregne, om kommunens foreningsmedlemstal for 'voksne over 18 år' har oplevet et frem- eller tilbagegang i samme periode og til, hvordan kommunernes rangering fordeler sig.